

SCHUIM VAN MIJN DAGEN,
SCHENK ME GEDACHTEN

Schuim
van mijn dagen,
schenk me gedachten

*De lekkerste biergedichten
uit de wereldliteratuur*

getapt door

RENÉ SMEETS

in beeld gebracht door

PHILIPPE DEBEERST

P

IN DEN VERBODEN

Bij wijze van aperitief

Bier na wijn: even lekker, even fijn

Met jou open ik oude nachten. De mooiste wijngedichten uit de wereldliteratuur, op dronk gebracht door René Smeets. Zo luidt de titel van het mooie, door ondergetekende in 2004 bij Uitgeverij P gepubliceerde boek. Nu, bijna tien jaar later, staat dat boek er nog altijd, het heeft, naar het voorbeeld van de betere wijnen en dito gedichten, de tand des tijds doorstaan.

Door dat succes geïnspireerd, lag het voor de hand dat in een uitgesproken bierland als België vroeg of laat het schuimende gerstenat een gelijkaardig eerbetoon zou krijgen. Het idee was – inmiddels een jaar of twee geleden – pas geoperd of de afspraak tussen samensteller en uitgever om ook een biergedichtenboek te brengen was al gemaakt.

Een boek dus naar het voorbeeld van de anthologie van wijngedichten, met een sterke selectie van de beste verzen van alle tijden en van overal, gelardeerd met speciaal voor het boek gemaakte foto's, door dezelfde fotograaf.

Gelijkaardig, ja, en toch heel anders. In het wijnboek ligt het accent om voor de hand liggende redenen vooral op Europa, met name dichters uit traditionele wijnlanden als Frankrijk, Spanje, Italië en Duitsland komen uitgebreid aan bod. Logischerwijze verwacht je dan dat de uitgesproken Europese bierlanden, met Duitsland en België voorop, deze keer de grootste vracht verzen leveren. Niet, dus. Met name de Duitse dichters hebben me ontgoocheld: te weinig goede biergedichten voor een grote biernatie als Duitsland. En ja, ook de Belgische dichters hebben zich niet overmatig door het gerstenat laten inspireren.

De Engelstalige dichters wél. Aan deze zowel als aan gene zijde van de grote plas. Maar de mooiste vondsten zijn toch te zoeken in Engeland, en in iets mindere mate ook in Schotland en Ierland, en meest van al nog in de zeventiende, achttiende en negentiende eeuw, toen er aan de andere kant van het Kanaal een heuse hoogstaande 'bierliteratuur' bloeide. Getuige daarvan de prachtige, door Theodore Maynard samengestelde bloemlezing *A Tankard of Ale* (1919), waaruit we natuurlijk gretig hebben geput.

Niet alleen geografisch zijn er belangrijke verschillen, ook literair. Echte biergedichten – verzen waarin een belangrijke rol is weggelegd voor bier, dat dus méér doet dan alleen maar rijmen op plezier – maken veeleer deel uit van de volkscultuur, het gaat vaak ook om populaire drinkliederen.

Onze uitgebreide zoektocht op het internet heeft ook heel wat leuke, niet altijd 'hoogdravende' vondsten opgeleverd.

Wijngedichten zullen vaker worden gerekend tot wat we hier gemaks-halve even de 'Literatuur met Hoofdletter L' zullen noemen. Maar dat mag de pret natuurlijk niet bederven. Op ons lijstje van grote bierpoëten staan onder meer de Nobelprijswinnaars William Butler Yeats en Paul Heyse en verder tal van grote namen als William Blake, Robert Burns, Edgar Allan Poe, Johann Wolfgang von Goethe, Arthur Rimbaud, Charles Baudelaire, Charles Bukowski, Emile Verhaeren, Federico García Lorca, Bredero, Jacob Cats, Constantijn Huygens, Albrecht Rodenbach, Hubert van Herreweghen en nog vele anderen. We zijn dus in goed gezelschap.

Zoals voor het wijnboek heb ik ook voor dit biergedichtenboek een uitgelezen schare van collega's literair vertalers bereid gevonden om samen met mij de literaire dorst naar bier te lessen. Aan allen een warm woord van welgemeende dank.

Proost!

RENÉ SMEETS

Herent, einde juni 2014

Inhoud

I Gegroet, jij held gekruld met schuim en zwier, Die dappere mannen vloert, edel bier • 9

Het Gilgamesj-epos (fragment) | Anoniem • Beowulf (fragment) | Anoniem • [Grijze wijze, in sobere cel] | Samuel Johnson • Het Zwervertje | William Blake • [Gezegend zij het bier...] (fragment) | Robert Burns • Jan Gerstegraan | Jan Van Droogenbroeck, alias Jan Ferguut • Kalevala (fragment) | opgetekend door Elias Lönnrot • Aan Philomele | Eduard Mörike • Verzen over ale | Edgar Allan Poe • Ode aan het bockbier | Paul Johannes Ludwig von Heyse • Bier | Francis Saltus Saltus • Heide bier – Een legende uit Galloway | Robert Luis Stevenson • Het bier | Emile Verhaeren • Het uur voor de dageraad (fragment) | William Butler Yeats • Een glas bier | Robert Walser • Warrington Ale | Anoniem • Oktoberfeest in Munchen | Eugen Roth • Sterk bier | Robert Graves • bier | Charles Bukowski • Foto van mijn vader op zijn 22ste | Raymond Carver • In de berenbak | Richard Pietrafesa • Zittend op het balkon | Charles Mungoshi • [Voor jou, goddelijke brouwer...] | M.W. Guittard de Troyes

II Ik ben op weg naar de oude kroeg, waar ik steeds kreeg waar ik om vroeg • 9

Een pint bier | David O'Bruidair • Een biergedicht | Karl Múchler • Blonde Roosjen uit de taveerne | Jan Jacob L. Ten Kate • In Brabant aan de grenzen | Gijsbert Wilhelmus Lovendaal • Zondag | Emile Verhaeren • De herberg | Stephanie Helene Swarth • Kuipertjen kuint | René de Clercq • Taverne, middernacht | Jan Greshoff • Zondagnanoen | Jozef L. de Belder • De oude kroeg | Hubert van Herreweghen • De waardin | Hubert van Herreweghen • Café zonder bier | Bobbejaan Schoepen • Jacht op groot wild (fragmenten) | Eduardo Lizaldo • [In het café van het huis van de literatoren] | Dimitri Prigov • Malle Babbe | Lennaert Nijgh • In de bierkroeg | Mircea Dinescu • De kunst van het drinken | Robert Minhinnick

III Bier is uit varen gaan op een zee vol zonnen • 9

De lege fles | William Aytoun • Twee lieve zussen | Charles Baudelaire • Bier | George Arnold • Roman | Arthur Rimbaud • IN 'T GROENE CABARET, vijf uur 's avonds | Arthur Rimbaud • Avondbede | Arthur Rimbaud • De kannenkijker | Emile Verhaeren • Hotel Belgica | Jürgen Becker • hoe een groot schrijver te zijn | Charles Bukowski • Geen bier, geen werk | Ellis Parker Butler • Mijn geliefde vergelijkt zichzelf met een pint stout | Paul Durcan • Fitz slaat de tap in het vat | James K. Baxter • Ik drink | Louis Verbeeck • Geluk | Raymond Carver • [zware koppijn] | Ezequiel Martínez • (['s namiddags op witte donderdag, 1924] | Federico García Lorca • Triomfhymne aan het bier | Eduardo Zambrano • [perpetuum mobile] | Joaquín Alegre Herrera • Tot het bier | Marco Rodríguez-Piñero

Intermezzo • 9

Op hoeveel wijzen | Ricky S • Tevreden met weinig, uitbundig met meer (fragment) | Robert Burns • Robinson Crusoe | Robert Louis Hornblower • [Vol jenever en vol bier...] | Jean van der Aa • Alles stroomt | Jos Versteegen • Luimige limericks | Anoniemen • [Trappist: zo noemen wij een kloosterbroeder...] | Drs. P • [Het is waar: bij de Achelse kluis...] | Anoniem • Het oude stenen kruis (fragment) | William Butler Yeats • Oud Iers verhaal | Anoniem • Oud bierflesje | Anoniem • [Op veel plaatsen kwam ik veel te vroeg...] Edda (fragment) | Anoniem • [God vrezzen maakt heilig...] | Anoniem (volksmond) • [Bestoft zijn onze boeken...] | Johann Wolfgang von Goethe • Koning Gambrinus | Anoniem

IV Buig nu het hoofd, tros druiven, Voor de sterkere brouwsels, de bieren • 9

Ballade over bier | John Gay • Lied tot lof van het bier | Anoniem • Het lied van de hoppezaaier of Weg met de Fransen | Anoniem • Engels drinklied | Anoniem • Nottingham bier | Anoniem • Bier | Yves Barbero • [Laat ons de vrolijke Fransen....] | Anoniem

Internezzo

De welopgevoede bierdrinker | Paolo • Lofzang op de bierkan | Anoniem • Bier in groene flessen | Boris Slava

V Bier is bitter, bier is best, Bier is beter dan de rest • 9

Drie vrolijke koetsiers | Anoniem • Oud-Hollandsch Bierliedeken | Anoniem • Liedeken | Eduard De Dene • Drinklied | Anoniem • Als we de bekers vrolijk heffen | Wilhelm Hauff • Het luimige liedje | Emmanuel Hiel • Bierkens plaats | René de Clercq • Brouwerslied | Herman Broeckaert • Drinklied | Paul Vlemminx • Het bier | Jacques Brel • Bier | Freek de Jonge • Kelderlied | Drs. P • Bier is bitter | Lennaert Nijgh • 't Zijn zotten | Anoniem • Brouwerken brouw! | Renaat Vandaele

VI De student is een vrolijk man, Zingt en drinkt zoveel hij kan • 9

Ergo bibamus | Johann Wolfgang von Goethe • Krambambouli (fragment) | Christoph Friedrich Wedekind • Minnedrank | Albrecht Rodenbach • De gilde viert | René de Clercq • Testament van een student | Radman (Maurits Boucquoy • Er waren eens drie hoogstudentjes | Bert Peleman • Bij pot en pint | Bert Peleman • Deftig drinklied | Tijn Van Brabant (Omar Waegeman) • Pintjedrinken | Jef Lesage • Juchheidi! | Anoniem • Honderd semesters | Anoniem • Drie vrienden | Anoniem

VII De tonnen liggen op een rij, En ieder is een jaargetij • 9

Van den biere | Anoniem • Van bier | Jacob Cats • Schimp-dicht uyt de Grieksche Epigrammata tegen het Bier | Jacob Cats • Nieuw liedeken | Bredero • Aan de jonkmans/Aan de dogters | J.J. Starter • Graftschrift | Constantijn Huygens • Aan het bierglas | Jan Six van Chandelier • 1857 of de nieuwe ton (fragment) | Jan van Rijswijk • Een geuzelied | Jan Greshoff • Soldaat 1812 | Gerard den Brabander • [Tweede sonnet uit Hades] | Cola Debrot • Recreatie | Bert Voeten • Lampernisse | Clem Schouwenaars • Pilsje in de Kempen | Rutger Kopland • [toen er dan toch iemand bij me stilstond] | William Cliff • Belgisch bier | Willem Wilmink • Naar de Diepesteeg 1 & 2 | Stefaan van den Breemt • Kunstkritiek | Leonard Nolens • Frère Sourire | Lévi Weemoedt • Bierglas 1, Bierglas 2 | Eddy van Vliet

Nadorst • 9

Dorstig gebed | René Smeets

Brouwproces • 9

Brouwen is graan drinkbaar maken | Philippe Debeerst

I

***Gegroet, jij held gekruld met schuim en zwier,
Die dappere mannen vloert, edel bier***

PAUL HEYSE

ANONIEM

Het Gilgamesj-epos (fragment)

Enkidoe, die uit de bergen kwam,
at gras met de gazellen,
was gewend melk te drinken van het vee.
Ze zetten hem brood voor en sneden het.
Hij zag het en keek toe.
Hij wist niet dat het brood om te eten was.
Bier drinken was hem nooit geleerd.
Sjamchat opende haar mond en zei tegen Enkidoe:
'Eet het brood, Enkidoe, dat is een teken van beschaving.
Drink bier, dat is het gebruik van het land.'
Enkidoe at zoveel brood als hij kon.
Hij dronk zeven kruiken bier.
Hij kwam een beetje los en begon vrolijk te zingen;
hij was blij, z'n gezicht lichtte op.
De barbier schoor zijn harige leden en zalfde hem met olie.
Hij begon al op een mens te lijken.
Hij trok kleren aan en zag eruit als een echte man.
Hij nam zijn wapens op om de leeuwen te bevechten.
De herders konden 's nachts rustig slapen:
hij bevocht de leeuwen en verjoeg de wolven.
De oudere herders konden blijven liggen:
Enkidoe was hun hoeder, een sterke man.

ANONIEM

Bēowulf (fragment)

Vol vreugde was toen de verdeler van rijkdom,
de grijsaard, roemrucht vechter; op hulp rekende
de vorst der Glorie-Denen; de voogd van het volk merkte
bij Bēowulf een vastberadenheid.

Gelach klonk er van strijders, vrolijk lawaai,
vriendelijk waren de woorden. Wealhþēow stond op,
de vrouw van Hrōðgār, attent op de omgangsvormen,
de goudgetooide begroette de groep mannen in de hal,
en de voortreffelijke vrouw gaf de volle beker
eerst aan de landvoogd der Oost-Denen,
wenste hem vrolijkheid bij het bierfestijn,
en geliefd zijn bij zijn lieden. Hij nam wat hij lustte
van voedsel en drankvocht, de victoriekoning.

De Helmingsvrouwe haastte zich rond toen langs
allen, oud en jong, gaf aan ieder
mooi bewerkte drinkmokken, totdat het moment kwam,
dat zij, de ringendraagster, voortreffelijk van hart,
naar Bēowulf de bierpul toebracht.

Zij begroette de prins der Gēats, dankte God
met wijze woorden, dat haar wens was vervuld,
dat zij in enig strijder haar vertrouwen kon stellen,
tot troost bij misdaden. De onstuimige strijder
ontving die volle beker van Wealhþeo.
en met een toespraak, tot strijd gereed,
sprak Bēowulf, zoon van Ecgbēow:

“Van plan was ik, toen ik het water op voer,
in de zeeboot mij neerzette met mijn schare mannen,
volledig de wens van uw volk
uit te voeren, ofwel vast in de vijandelijke greep
te sterven in de slag. Ik zal in deze mede hal
roemruchte daden verrichten,
ofwel er afwachten het einde, mijn sterfdag.”

SAMUEL JOHNSON

Grijze wijze, in sobere cel,
Nu uw jaren reeds verdorden,
Slaat u de borst, vertel:
Wat is zalig, hoe het worden?
Zo sprak ik en zuchtte diep
Tranen ontsnapten mij schier
Toen de brave wijze mij riep:
Kom, mijn jongen, drink wat bier.

WILLIAM BLAKE

Het Zwervertje

O moeder, o moeder de kerk is zo kil,
De herberg is warm en gezond, wat je wil.
Ik weet dat je nergens zo goed wordt ontvangen
De hemel is mooi, maar laat veel te verlangen.

Maar als in de kerk ze ons ale nu eens gaven,
Een knapperend vuur om de ziel aan te laven,
We baden en zongen de ganse dag door
En gingen gewis voor de kerk niet teloor.

Gepreekt werd met glazen en lied'ren erbij
En wij waren blij als de vogels in mei.
En brave Juf Traan, in de kerk steeds vooraan,
Zou kinders niet hong'ren, beulen of slaan.

En God, bij het zien als een vader zo blij
Zijn kinders gelukkig en vrolijk als hij,
Zou ophouden duivel en vat te misprijzen,
Maar hem voortaan kussen, kleden en spijzen.

ROBERT BURNS

[Gezegend zij het bier...] (fragment)

Gezegend zij het bier, dat geeft ons meer
dan al die godgeleerde faculteiten.
Het scherpt de geest tot ware leer
zoals nergens op de universiteiten!
Whisky of bier voor een paar stuiver,
een kopstoot voor een echte vent,
niets houdt zo de geest paraat en zuiver,
zodat iedereen zijn eigen wijsheid kent,
bij dag en nacht!

JAN VAN DROOGENBROECK, ALIAS JAN FERGUUT

Jan Gerstegraan

Drie koningen uit de Kempen,
Drie boeren, sterk en groot,
Die hadden te zamen gezworen:
Jan Gerstegraan moet dood!
Zij hebben hem begraven
Zeer diep in eene voor,
Zij zegden: "Nu zal hij sterven."
En trokken er van door!

Maar als de zonnestralen
Op 't veld zijn rondgegaan,
Dan is Jan Gerstegraantje
Weer vroolijk opgestaan.
En na zeer weinig dagen
Was hij in 't groen gekleed,
En hield hij scherpe punten
Tot steken weer gereed.

En midden in den zomer
Stond Jan daar fier en stout,
Hij was nu rijk geworden:
Zijn mantel blonk van 't goud.
Toen kwamen de koningen weder
En kapten hem in zijn been,
Zij rukten hem her-en derwaarts
En smeten hem daar dan heen.

Zij hebben hem gebonden
Gelijk eenen moordenaar
En op de kar geladen:
Toen voerden zij hem vandaar.
Maar in de schuur gekomen,